

MINDIG VELEM VAGY

Ha nem vagy nálam, akkor is velem vagy.
Elküldelek s követlek; újra elhagy
kalóz kedvem s hiányod visszaszív.
Ugy élsz bennem, mint kezemen a néma
vonások, gyors madárban röpte célja,
kút mélyén tiszta víz.

Ahogy szólsz, jársz, tüzet vidám eszednek,
vágyad tündér játékát őrizem meg,
szemedből a tekintet,
bőröd meleg színéből, szád ízéből,
ölelésedből, csípőd halk ivéből
újratelemtelek.

Mély álmomban csókodra ébredek fel,
minden nap újra és új értelemmel
fogalmazlak meg: így élsz igazán!
A szélbe rajzollak s kilépsz a szélből,
ha arcom lengeti a víz, színéről
szemed néz vissza rám.

Mint tükörben a tükör tükörképe:
végtelen arc fonódik egy füzérbe;
melyik vagy te? és én melyik vagyok?
Én adok fényt neked, te fénylesz bennem,
s bennünk a világ. Vagy a végtelenben
valami még nagyobb.

HIÁNYOD

Pattanó ijj, hajlékony mozdulat:
nyitott szemmel is látom arcodat;
lehunyt pillám héjában, igen, itt
tudom pupillád villanásait;
némaságod szól, nem a tompa vágy,
hangod nő, szélbe szórja bár magát,
ha futsz, nyomod nem nyeli el a távol,
visszatérsz, csillagok kék vadonából.

Lehet, hogy nem férünk egy bőrbe ketten,
élünk pörögve mindig sebesebben.
ahogy az ős-Nap túlsűrűlve roppant
feszültséggel a Mindenségbe robbant,
s ahogy az Őrt az örvénylő parányok,
magányom benépesíti hiányod.

N Á D A S

Tavasszal zöld a nádas,
akár a zsenge sás:
vízfestményen könnyü-lázás
halk festék-csordulás.

Nyáron édes buvóhely
fennakadt csónakon;
nincs kivetnivaló benn,
hogyan odabújdosom.

Az ősz arany királyi
palástja leng a vizen,
szólnak örült furulyái,
velük a tél üzen,

s jönnek toló-kaszával
a jégen a nád-aratók;
lehull rejtek-hazám, jaj! –
az élet előrevalóbb.

R Á O L V A S Á S O K

TAVASSZAL

Eső, eső, már ne ess!
Hagyd nevetni a napot.
Felhő fuss, ne légy deres,
áradatok illatok,
robbanjanak a rügyek,
zölden zúgjanak a fák!

ESTI IMÁDSÁG

Ó, milyen vak homályba futnak
kik nélküled indulnak utnak.
A kezemet nézem: leszárad;
szivem sívó homokkal árad.

Valamikor kézen vezettél;
szökni akartam, nem engedtéél,
csend volt szivemben és a csendben
szavad szólt csak, mindennél szebben.

Én Istenem, hívj vissza engem!
Magam maradtam, eltévedtem.
Légy bátorságom, bizodalمام;
ó, légy úrrá megint Te rajtam!

KÍNBAN MOSOLYOGVA

Életed értelmét kutatod. Sebzékeny lelked sérti
egy-egy talán csak félreértett szó, keserű emlék;
s hogyha magadba fordúlsz, tört falak viszhangozzák
sírásod: nem ezt akartad!

S talán a célbajutottak
megtervezett pályájuk ormán boldogabbak?! S főként:
boldogság-osztóbbak? Véletlen ha őrzi hírüket. Ki
szerzi a népdalt? A gúlák neveit újravésték.
Kinek s mit mond: „Itt nyugszik Elia Sabina”? És
ha jel sincs? Vad belében, vízben, földben, füstben
hány milliárd oszlott el nyomtalan?! És aki hitte:
ott túl igazabb világra ébred, vagy egyre újra-
születve tisztul?!

Tudod: vágy-vigas az. A bátor
nem kérdez; legfeljebb azt: mivégre? Tán
üdvözülsz, ha „valaki” vagy? Az ember célja
embert szűlni, nevelni, temetni. Sirasd el bár
vágyaidat, de a puszta kenyérhez adj mosolyt: ez
a legtöbb. És hogy adhass, telj meg a világgal. Ha tudsz
elhallgatni is, akkor figyelnek szavaidra. Mint a
zenére, mely úgy él, ha megszólaltatják. Magánya
mélyebb a tengernél, de élete összehangzás: dallam
s változat; kapod s adod tovább.

Öregen tudjuk ezt.

Beszéljünk hát, de csak akkor, ha tapasztalatunk
értelmével. Mert nem panaszra, parancsra
kiváncsi, ki ránkfigyel, de példánkra, amit
gyümölcsként termettünk, érett zamatunkra,
az összhangban, azt gazdagítva újraszülemelő,
kitartott dallamainkra.

Énekelj kinyílt

szívvel: ne zavarj a zenét, mely benned is

él: a dalt, könyörgést, himnuszt, siratót.

Addig vagy csak, amíg beléd s belőled árad.

CSERÉP

*Milyen szépen elterveztem,
s lám: cserépre tört a nap;
a legfontosabb végzetlen
holnapra marad.*

*S aztán újra csak holnapra:
nem készülök el soha;
szívem úntan ropogtatja
az idő foga.*

*Lehet, hogy valaki engem
is egészre tervezett,
s jó edény törmeléke lettem:
emlék, var, sebek?*

ELMONDHATATLAN

Ó, hogy iramlík, hogy ragad
a napok vad vágója! Nézd,
mint vonz a lomha áradat,
ó, nézd a világ tengerét!
Örvény kap el s mint a kitárt
mélység fölött az egyetlen igaz cél,
úgy int felénk a hű, szilárd
sziget, mit éveinkből építettél.

Mint párát, átszakít a fény,
oldódom, siklom, mint a hab,
de te vagy a part és a héj,
hol illó lényem megmarad;
a gyökér vagy te, én az ág,
mely felsuhant és lágyan ing a szélben,
s a gondok vad vércsehadát
a te szavad riasztja el fölőlem.

Hogy mondjam, mi ködnek az ég,
hogyan mondjam el, mi vagy nekem,
hogyan mondjam fényed mély delét,
hogyan mondjam: ez a szerelem,
hogyan mondjam el a hű hitet,
hogyan mondjam el szót nem lelő zavarban,
hogyan mondjam el az életet,
hogyan mondjam el, ami elmondhatatlan :

HAZALÁTOGATÓBAN

Dombok közt fut a fel-felcsillanó
út; még nem tavasz ez; megkésett hó lapul itt-ott;
tócsák, fenyér fü alól, tőkék sora közt
átsejlik sárgán, hűvösen a nedves agyag; még
épphogy ocsúdnak a fák, hallgatnak a görbe dombok
hátán s lankáin lapuló hajlékok; egy-egy fűz
fénylik sárgásan-vörösen; leheletkönnyű, ahogy izzik . . .

Halkan, mint ez a késlekedő tavasz, ébred
szívem s mint az a fűz, haloványan izzani kezd a
könnyű öröm, hogy van még pince, gyümölcsös, présház
mellett asztal, pad: kitekinteni, bár csak
dombocskák hullámaira, de fölöttük a foszló
felhők járta, magasló égre s este a csillagokra.

Örvendeni árad, előnt a gyermeki emlék
s édes hála, hogy megvan még e százados otthon;
el ne ragadja — fohászkodom — ezt is a feltámadt nagy idő
forgószele, mely, ime, kővel rakta ki szépen a porváros utait,
méltóbb helyre tette a Főtér egykori tarka-szegény piacát,
fölbolygatta az álmos, lassú embereket, új házakat és új
házsorokat rakott le a paraszt határba, s elhordja már
mind a nyakig nedves, penészes, gombás vén házakat is . . .

Ezért oly kedvesek tán szívemnek a nagy madarak
a régi mezőn, szőlők közepette, ahogy gomb-fejüket
emelgetik — mint egykor s ma is még a fekete kányák —
s nem a vetést dézsmálják, de kőolajat szívnak föl a mélyből,
hogy így táplálják várossá a nagyfalut, ahol születtem,
s fényesedő fiuk és lányok figyelő szívébe
ívódik a törvény, mely engem is nevelt, a szó:
tegyetek múzeumba mindent, ami csak odavaló;
legenda nektek már a mult, lám: szétesett,
lökjétek hát ki véretekbe a kövesítő régi meszet,
de figyeljétek a bennetek élő üzenetre, parancsra,
ha őseitek derék szava zeng, mint ősi idők harangja.

ZALAI VÁSÁR

Illyés Gyulának a „Hídi vásár”-ra

„Hol a vásár, itt a vásár,
közepében sámán kántál”:

mint keleti mese, éled
magyar élet a jelképed.

De van-e hát, tudja Isten,
Ázsiában vásár ilyen,

olyan néppel olyan fórum,
mint voltál ős Karakórum?

Keleti vásárt, no jól van,
én is láttam – Gyurgyevóban.

Volt ott örmény, zsidó, román,
orosz, bolgár, rác, turkomán,

volt ott annyi, hogy nézni sok:
népdal, mozi, fürdő, piszok.

Hadonászó, zajos család,
mely nem érti egymás szavát,

rongyosan a nagy ég alatt
kézből majszolják a halat,

s mintha mindnek füle fájna:
kiabálás, süket lárma. . .

Milyen más is, milyen látvány
egerszegi híres vásár!

Mert ünnep a vásár napja,
azért tették vasárnapra.

Felkészül a vidéki nép,
félesztendő untig elég

s indítja a kakas szója,
akár egy processzióra.

Ezeréves falu küldte,
nem a puszták szele szülte:

a sok Szeg, Túrje, Hottóval,
Bucsuszentlászló Szentgróttal,

Besenyő, Csatár meg Botfa
Szentpéterurral egy sorba.

Városi nép is úgy ébred,
várni a falusi népet,

jóemberét, atyafiját:
az egyik hoz, a másik ad,

az úr beszáll a paraszthoz,
a paraszt megint az úrhoz.

Tele is néppel a város,
két fő-utca sátorárus,

másik város a domb alatt,
rendben disznók, marhák, lovak —

Takarosan, nagykendősen,
borotváltan, ünnepelőben

jár-ke a nép nyüzsgő sorba,
egymást értőn alkudozva;

aki nézi, csendben megáll,
csak az árus, az kiabál.

Ez a vásár! mint egy ünnep!
Sátrak alatt komák ülnek,

lacikonyhán forog a nyárs,
sül a kolbász, jó fokhagymás,

csuszik arra, jobban, mint ó
tokaji, a dombi vinkó.

Áldomásra húz a cigány,
ipa vőt, az sógort kínál.

Hol a vásár? — itt a vásár,
nem az Obnál: a Zalánál.

Nem csak összeröfönt népség;
ó-magyarság s kereszténység.

Falu, város a kurgánjuk,
az Ur Jézus ügyel rájuk.

Az a Bábel tömkelegje
nem vonz engem napkeletre.

Ez tán nem oly dús költészet,
de valóság, igaz élet.

Az csak álom, az csak ábránd,
fonjunk abból szép szivárványt.

XVIII

Fogj ásót, ha a tél megtört, forgasd meg a földet
új ojtványok alá te is; elteregetve a trágyát
bontsd ki s mosd meg a tőkéket, de ügyelj, hogy a sarkot
jól válaszd: ne legyen sok a termő szem; ha kisarjad
vesszeje, fattyazd meg, kötözéskor a fűrtre vigyázz: moly
rá ne tanyázzék; hozd ki a gépet, kádba vizet merj,
permetezésre legyen gálic, mész, s hogyha a kék lé
felcsipi izzadt arcod, amíg fujtatva a rendet
járod, tűrd te is el; sarabolj, a magas venyigét nyesd
s újra kötözz, szórj permetet újra, kapálj, hogy a szőlőt
el ne borítsa a gaz; kelj hajnalban, hogy a kénpor
harmatot érjen a fűrtön, húzd bakhátra a földet
s úgy igazítsd, hogy a szél s nap könnyen járja a bokrot;
őrízd, hogyha megérik a termés, nyisd ki a pincét,
végy hátadra te is puttonyt, húzd nyögve a prések
rúdját, mérd, foka jó-e a lének, ügyes kotyogóval

szűrd ki a forró mustból a mérges gázt, s amig erjed
újra takard be a tőkét, s ha az őszi eső ver,
álld ki; mikor már sөpreje megszállt, fejtsd meg az újbort,
készíts kármentőt, tölesért, üsd csapra a hordót,
sajtározz te is, és ha az ujjad dermed, amíg kint
hóval hordja a horgos-utat be a téli jeges szél:
megtudod akkor, mért szeret úgy a körtefa árnyán
asztala mellett ülve s üvegpoarában a hűvös
bort izelve körüpillantani csendben a gazda
guggon ülő tőkéi között, majd megtudod akkor:
lassudan érik, gondviseléssel tisztul a jó bor.

Fényesedő

Esik: kerten, utcán, tetőn, lombon, ágon
csacsog a serény csepp,
termékenyítő ég dús, hús italából
iszik, ami élhet.

Ocsudó sejtjeim gyökérszájjal szívják
a hívó sugalmat,
lidérc-káprázatok józanító íráját:
„Légy elég magadnak!”

Lehetsz, ha a világ s vágyad egyensúlya
megszokás lesz benned:
magunkból kilépve szállhatunk magunkba,
nyerhetünk kegyelmet.

Suhog a fény, a szél, az eső: oly mindegy
neki tegnap, holnap;
fák, hadak, országok, ormai a hirnek
épülnek, omolnak;

ahogy nyílik, zárul végtelen az éter
kihúnyva, kigyúlva,
ahogy édes anyám, kedvesem ölében
élni ringat újra

valaki, valami. Sejtelem, valóság,
mely csak bennem győzhet?
Gyógyulok, növekszem. Sietnek az órák,
s mindig ő erősebb.

ÖRÖK

Elmélázva járok;
utak, kertek, házak:
 minden, mint a régiek.
Csak épp az a kék nagy,
ég s az a derék nap
 nincs; csak volt enyém-tied.
Néked, ha nem vélem,
magamnak is élnem
 nélküled hogyan lehet?

Ha egy lepentécske
hull boldog vesztébe:
 halála láng-pillanat;
egy költő meglátja,
hasonlatba zárja,
 melyben képe megmarad,
mint sziklakő őrzi
örökkön az ősi
 virágszirmot, bogarat.

KIGYÚLÓ CSILLAGOK

Fehéren fénylenek a forró éjben
a villanylámpák: eső lesz a héten.
Halmok, házak, utcák sötétbe halnak,
fény-por mutatja bolyát a zavarnak,
s fény-sorok szabott útjait a rendnek,
mit füst, korom kásás fátylai fednek.
A város dúlt polipja fuldokolva
vonaglik, felcsap, visszahull a porba,
s – foszforeszkálása a korhadásnak –
zöld, piros foltjai felizzva mállnak.
A tikkadt táj esőt kívánna inni,
kék csendjét tücskök ezüst hangja himzi.
Lenn emberek hars lángjai remegnek, –
fenn néma fénye a csillagseregnek.

ESTIKE

Csak egyszer érezd, ha már csend van, éj van,
hogyan önti ki illatát
az estike: ha széthull minden mértan
s millió fekete karát
gyémánt az önmagában pihenő fény,
hogyan nyitja az estike
ezer csillagkelyhét a meredő éj
ölén a hűs, kék semmibe,
mely álommá mossa a megszokott lét
látványát, hogy ontja tovább,
mit boszorkány ölén főz a sötétség:
illatos, részegítő tébolyát!

FUTUNK

Fény elől az árny,
fut a szél, felhő, eső;
búvik a bogár,
üldözött az üldöző.

Futnak a vadak;
ami él: öl s menekül;
foszló pillanat
leng csak békés szigetül.

Futunk, törtetünk,
velünk vérszomj, rettenet;
riadt életünk
farkasai, emberek.

SZERESD A SZELET!

Szeresd a szelet,
ha süvít, ha nevet:
vele mozdul a levegő óceánja;
ha esőbe, hóba forгат,
ha zúgja, mit szóba nem foghat,
ha ruhád, lelked cibálja.

Szeresd, ha mint kóbor posta
a messzeség híreit hozza,
úttalan utakon járva:
szava lombcsevegés, füst, illat,
mennydörgés, kigyúló csillag,
villámok cikázása.

Szeresd a vihart,
a hámjukból kitört
sárkányok tombolását;
ha az égzengés elül,
tudod, a csöndben, belül
valami üzenet vár rád.

Szeresd, ha az úrbe kilépve
mennyboltot emel az égre,
ahol, bár senki se
látja, mindenütt ott van
a szívekben, parázs agyakban
testesülő Ige.

Szeresd, mert sehol se lett
fojtogató szerkezet,
megszáll, mint a maró vágy,
elhamvadván kigyúl
benned és körülödön túl
a zúgva sodródó-sodró szabadság.

Reménytelen

A látomás feltetszik mindig újra,
éveken át hordom magamban:
megpróbálom: erőm ha futja,
és újra csak gomolygó,
körvonalát fényrostba oldó
bolygó-tűz-lánggal langall.
Elérhetem?
Reménytelen.

Értelmes válasz

Rossz verset irtam,
de meghatót.
Éreztem: valami zűr van,
mert egy rossz költő felhívott
és szívből gratulált:
adtam magamnak nyugtatót,
a versnek tűzhalált.

Súly alatt ...

Goromba voltam
te megorroltál. Jól van:
mutasd meg csak azért is,

hogy mire képes igazán
a kitartó ifjú titán;
hogy felhág az oromra
akár ha merész, kis
lépésekkel, ahogy a napra
küzdi magát a fű, nem válogatva
eszközt, mint szerelmes hit —
„Sub pondere crescit . . .”!

Egy rossz abszurdnak

Végig gondoltad: eszed, a steríl
villám felszikrázik, kihül;
elzokogod hát; nincs bajunkra ír;
de élsz: reményvesztettséged kiárulod,
oly művekkel, melyek — mondod — korod
szülöttei, tiéd csak a papír;
és közben begyűjtöd a sok
dics-éneket, mit rajongók hada
divatból, vagy mert hosszú a haja
elharsog, elmakog: —
tükröt tartasz neki,
s ő nemcsak elhiszi, de élvezi.

Emberként élni

Ha jó s balsorsod napjai,
égtáj, évszak divatjai
közt megmaradsz annak, ami
lehetsz egészen
kifosztva is épen;
lélek a lélektelenségben:
úgy leszel ember, igazi!

Kavics

Legyek magamnak is
koptatója: kavics
formálója: simító
erő, de tömörítő,
hogyan szikrák
pattanjon, acél ha üt rám.

Éreztem: csíszolódni fáj;
de az lesz példa igazán,
ki előbb önmagán
regnál; kemény csupán
mint a kavics: simán;
okulva saját baján.

Keresztury Dezső: Igazat szólj!

Ha mást súgna is az érdek,

csak igazat szólj;

hallgass, ha bölcsőbbnek véled;

csak igazat szólj;

ha szívedben indulat élet,

csak igazat szólj;

ember vagy, bánd meg vétked,

s csak igazat szólj!

K E R T

Egy kert jár vissza éber álmaimban:
virág, zöldarany fű, lugas; az ut
sárgán a szőlős verandára fut,
fölötte kéklő ég, felhőtlen, nyiltan.

Csak édes szépség, nincs benn semmi rut;
fényében évszakok telt színe csillan,
együtt érzem benn, ahogy vágyaimban,
az érett férfit és a kisfiut.

Mint virággal havas cseresznyeág,
reménnyel, búcsuzással van tele,
emlék s mindig új vágy játszik vele;

árnyából visszaint az ifjuság
s lenge nyomán az elrebbent madárnak,
fái közt, kék egén istenek szállnak.

Mérleg

Komolyan sose érdekelt,
mi az enyém, mi a tied;
nem tagadom, megvolt ami
kellett az életet fenntartani;
igaz, sohase kellett
több, mint amire tellett.
Jók voltak — szokták mondani —
a körülmények; valami
mindig akadt tennivaló,
játék, könyv, munka, hintaló;
volt, hogy élémbe tárult
minden, s volt, hogy elárult
legjobb hivem. Miért?
Hol azért, hol ezért.
Nem baj, kárpótolt érte
fény, lomb dús vízesése
és nem rettentett meg soha
viharos hold rém-udvara,
nem voltam hős, se gyáva,
képem se volt nagyra-vágva.
Mondják: hír! Ha hiszek ebben:
hires szerető szivekben.
Tudom már, s meg is értem,
ki miért ejt könnyet értem.

Keresztury Dezső: Vesd hát le ember-köntösöd

Halk lépéssel ballagsz a régi présház
Mögött a hegyre, lépteid neszére
Madár riad, gyík surran, szöcske ugrik.
Ág hajlik homlokodba s látni véled
Nagy szőlész öreg-apád ősz fejét
A rendek közt. A tóból könnyű pára
Száll. A tikkadt lejtőn telnek a sárga fürtök
S – a nap és harmat gyermeke – nő a bor.

E tájban, e nyárban szabad-e még mai
Gondokon tünődni? Szülhet-e e völgyek
Idillje könnyeket? Tudsz-e itt magadban
Pörölni sorsoddal, mikor a végtelen
Folytatódás munkál mindenben, az élet
Túláradva duzzad s sorstalan a lélek
Mint a fény s a könnyű, kék egekben úszó
Habos, fehér felhő?

Mindig feljebb hágsz és egyre távolabb
Látod lenn a völgyet. Hallgatag, komoly
Csendben mereng a táj. A szőlőkből csak egy
Lány méla éneke harmatoz. De lenn a sárga
Tarlókon járnak már az ökör-igás
Ekék; hant fordul barna hantra, könnyű
Por leng utánuk. Karcsu jegenyéink
Hegyről utrakel egy-egy levél. A hajló
Napban ökörnyal száll s mellém lekoppan
Egy-egy túl-érett gyümölcs.

Idill ez? Ez a különös, zavart
Bukolika? Valami iszonyú
Parancs szavát sejtéd és gyilkoló
Hordák tusáját. Néma dacba rejti
Szorongását e büszke táj, de minden
Érzi: valami jön. Az évszak fordul:
A nyárból ősz lesz, tél lesz. Mért? Olyan
Ijedt magánnyal ülsz e vak erők
Harcában, mint a út szélén hagyott
Gyerek. Reszkető szívvel érzed: benned is
Fordul az év.

Vesd hát le ember-köntösöd, olvadj az alkonyat
Oldódó fényibe, halj meg, ha jó az éj
S szüless a hajnallal: jobb szállni, mint
A felhő, csendben érni, mint a dús
Gerezd, surranni, mint a gyík, a végtelen
Dallam ígézetét követni, kék, hűvös
Mélyekben ringni, végtelen vizek örök
Sodrán leszállni, felmerülni, szél nyomán
Fodrozni s elsimulni, mint a hullám.

R Í M E K

Te voltál a táj,
mit szemem meg nem únt még;
te vagy a szabály,
melytől nem szabadúlnék;

te voltál a héj,
amelyben megmaradtam,
te vagy a veszély,
mely áldássá lett rajtam;

te voltál a kín,
amit örömmel vártam,
te vagy a kínún,
mely meggyógyítja lázam;

te voltál a szó,
mely megoldotta nyelvem,
te vagy a bíró,
kit igaznak ismertem;

te voltál a kút,
mely mindig újraéled,
te vagy a kiút,
ha bekerít az élet;

te voltál a vad,
mely hozzám szelidűlt csak,
te vagy a szabad
szél, mely, ha tetszik, elhagy;

te voltál a seb,
mely elfolyatta vérem,
te vagy erősebb,
ha nincs, aki segítjen;

te voltál a kör,
mely izzó fegyelembe,
te vagy a gyönyör,
mely kötöz szerelemre;

te voltál a tű,
mely sebeim bevarrta,
s te leszel a fű,
mely nyomom eltakarja.

MEGÚJÍTÓ, MEGÚJULÓ

Csupa virág a kert,
csupa zsenge lomb az erdő;
a mandula volt az első:
forrt, kibomlott, betelt; –

s vadúl iramodva behozta
a cseresznye, körte, barack;
tolakszik a fű, a tarack,
lágý fény színesűl ragyogva;

s újra, újra megint
csirázik, bomlik gyanútlan,
mindig sietve, útbán:
az ő törvény szerint,

mi várt a tél jegében
emléktelen, halál-
félelmetlen, magány
s eszmélet nélkül is épen...

Csupa virág a kert,
csupa zsenge lomb az erdő,
csak az emberszív esendő:
folytatni a régi pert.

A JÓZANSÁG LÁNGELMÉI

[DEÁK FERENC EMLÉKÉNEK]

*A mélyresüppedt szemű, szava-nincs költő,
a hatvanévesen agg király, a Palota foglya
verset kezdett »a jó öreg úrról«, eltűnődve:
nem volt-e abban »nagyobb az ember a hazafinál«? —
de mint annyi más műve, ez is töredék maradt,
mert a régi sereget szétverték, a régi hitek
kiégtek, az aranyfényű szavakat rézgarasként
csörgették hamisítók.*

*Egy évvel az Öszikék előtt
meghalt a férfi, aki szintén nem futott el,
tűrte s túlélte Haynaut, Bachot, kivárta a jobb időt,
s alkudott szívós türelemmel, a végső törmelékig
megőrizve mindent az újrateremtendő haza
eszményeiből - amikért hány jó társ adta
vérét s elméjét! - mit megmenthetett, óvhatott,
míg csak a geszti bolond szél első lápi fuvalma
föl nem emelte a házárdan taktikázó utódot,
ki »szegre akasztván a bihari pontokat« általlépett
a táblabíró s félresodorta koncra-éhes
újkori martalócaival.*

*A Megyei Könyvtár
mellett áll az Ómegyeház, amelyben visszavetette
követi megbízatását, mivel ólmosbottal, itallal
szerezte meg azt neki pártja; előtte magaslik
közhely-bölcs államférfiú-mozdulattal szobra,
mely alatt platánok árnyékában ott golyóztunk,
fogócskáztunk szilaj gyerekekként, s melyet
- tisztelet érte a szülőföldnek! - le nem dönthettek
a képrombolók. A hőskorszakban ide gyültek
egykor a kuruc vármegye kis-urai.*

Ó azok

a siratnivaló kis falusi kúriák! térdig
nedves falú néhány szobával, ahol nem csak
henyéltek, mulatoztak, de olvastak is, a hon
dolgairól vitáztak nagy rómaiak s a reform-gróf
érveivel. Ilyenben héjaztatta Berzsenyi egykor
hérosz-lelkét, istállóból lett könyves-házában Horváth
magyar Enciklopédiára készült, itt írta össze
ötödfélszáz szép énekét s csinált az istenhátamögötti
Göcsejben poétriákkal Helikont. A nép Kastélynak
hívta az udvarházakat, mert törzsfő-sátrakként ültek
a zsupptetős, faragott, kontyos-homlokú borona-viskók
között.

Söjtör, Kehida: Deák is ilyenekben érlelődött.
Mikor az »ősi dicsőség« parancsait felidéző
költő-barátja hallgatag lomhaságáért feddette, így irt:
»Nézd a bivalyt, mely lassú, de hogyha emel
nagyot emel!« Ő is kivonszolta nemegyszer
megyéjét a sűrű sár-agyagból; emelkedő
fénnel állócsillag lett a feltápáskodó
ország egén; homálytalan a borulatban is:
némasága beszélt, ha csak arra volt lehetőség,
ha lépett, nehéz komolysággal az elérhetőt
fölmérve; nem szédült szakadékok s ormok
közt roppant terhekkal vállán; egyszerű volt
a parádézó fölpezsdülésben; remény nélkül is
emberség példáját mutatta.

A két nagy öreg
bronz szobor-mása ezért is ül talán oly
fáradtan meggörnyedvén a habosan áradó
főváros főterein, az újuló világban. Nagy múltak
emlékei? Józanság, hűség lángelméi: utolsók
egy nagyszerű nemzedékből, mely a világszabadság
fényében az itthoniért küzdött, konok reménnyel
mind magánosabban. Bihar sivatag-tölgye a költő,
Zala gesztenyéje, berkenyefája a bölcs: megálltak
rendületlenül helyükön: növekedtek ritka napsütésben,
sűrű viharban fölzúgtak megreccsenő derékkal;
gyökerek hozta a mélység, lombjuk az ég
parancsát, szelek a nagyvilág híreit: koronájuk
alatt elfért egy nemzet, míg éltek vénen is lombosodva.

VALAKI TENYERÉBEN

Sokszor nem tudtam, mi derül
ki végre sok titok közül
meglepetésül;
valóság lesz a képzelet,
vad csatazajra ébredek,
harcban ész nélkül;
belezuhanтам, visz az ár,
mihez, mert kell, okot talál,
hogy fennmaradjon végül

a gyötrött test, mely elveti
eszméletét: nem kell neki,
mert csupa vér már;
visszaájul, vagy kirepül
a fénybe vagy alámerül,
sűrű, kövér sár
nyeli; új törvény dobja ki,
új áramokba hullani,
hol más fény, más sötét jár.

Kérdezhettem, hol is vagyok,
mit is tegyek, mire a sok
esély, hisz látni
néhány lépésre hatudok,

sodrások, labirintusok
szédületében bármi
várhat, kő, iszap, parti rét,
s rámveti háló-végzetét
angyal, ördög, akárki.

Sokszor éreztem: vége van,
megölnek, elvesztem magam,
s mindig túléltem;
sokszor éreztem: eltűnök,
s a nap mindújra kisütött,
valaki lenyúlt értem;
mindig úr lett a vadakon
valami nagyobb hatalom,
s elérttem tenyerében.

IFJUSÁG

*Ringva lejtő dombok hajlatában,
pőre fák közt áll a régi ház még.
Hazahívott otthonom szavával —
s mintha ködös holdtájékon járnék.*

*Kedves útja elsüppedt a hóba,
hangos szómra néma árnyak jönnek:
szálló életem tündér gubója
héja már csupán a tünt időnek.*

*Dermedt szívvel állok, csak az ágak
ingó dércsipkéje sejlik távol;
halk zajával a sikló madárnak
száll fölöttem édes ifjuságom.*

*Lágyan, mint az álom bontja szárnyát
a levegő tiszta kék fölében:
tán csak vágyam sejtí szárnyalását,
mint az elfutó perc, oly tűnékeny.*

*Fellángol most, fénye átragyogja
a homályt, mely körülöttem árad.
Ó, hogy szárnyal! Ó, hogy zeng a hangja!
Nincs hatalma rajta a halálnak.*

F. I. EMLÉKKÖNYVÉBE

*Felszáll s ormos egekbe keringve lehullik a pára;
mélyre ivódik a földbe, ahonnét jött; gyökerekben
lesz később tápláló nedv, szín, illat, esetleg
édes szőlő s bor . . . Így tér meg az otthoni tájra
újra meg újra a messzire ment fiu. — Hátha eső lesz
jó szava s példák tettei? — Zárjátok szívetekbe!*